

Article Arrival Date**3.07.2020****Article Type****Research Article****Article Published Date****15.09.2020****Doi Number:** <http://dx.doi.org/10.38063/ejons.285>

ŞANLIURFA DOĞAL FLORASINDA BULUNAN SÜS BİTKİLERİ

ORNAMENTAL PLANTS IN THE ŞANLIURFA NATURAL FLORA

Mustafa ASLAN

Dr. Öğretim Üyesi, Harran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Biyoloji Eğitimi A.B.D.,
mustafaaslan@harran.edu.tr, Şanlıurfa/Türkiye, ORCID kod: 0000-0001-7536-6435

ÖZET

Büyükşehir ve Şehir belediye yönetimleri, birçok kamu ve sektör kuruluşlar yerleşim yerlerine uygun süs bitkileri bulamamakta bulsa bile ekolojik ve iklimine uyabilen süs bitkileri tanımamakta kısa zamanda bu bitkiler yozlaşmakta estetik görünümünü kaybetmekte nihayetinde kurumaktadır. Bu nedenle alanın toprağına ve ekolojik isteğine uyum sağlamış uygun örnekler seçilmelidir. Lokal alana uymayan süs bitki örnekleri üretmek boşa giden zaman, işgücü ve parasal kayıplara neden olmaktadır. Bu araştırmanın amacı Şanlıurfa Büyükşehir'e sahip olan doğal bitkiler uygun ekolojik isteğine uygun süs bitki türlerini belirtmek ve ortaya çıkartmaktır. Bu araştırma 2017 -2018 yılları arasında uygun vejetasyon zamanlarında önceden belirlenmiş alanlara gidilip bitkiler tanımlanmış ve fotoğrafları çekilmiş örnekler alınmış numaralar verilmiştir. Bu araştırmanın sonunda toplam 49 bitki türü tespit edilmiştir. Bu örneklerin 36 türü Şanlıurfa'nın doğal florasın'da bulunmakta ve 13 takson'u ekzotik türlerdir.

560

Anahtar Kelimeler: Şanlıurfa'nın Süs bitkileri, Şanlıurfa Florası, Doğal Estetik bitkiler

ABSTRACT

The metropolitan and city municipal administrations, many public and sector organizations do not find suitable ornamental plants for their settlements, they do not recognize the ornamental plants that can adapt to their ecological and climate, these plants deteriorate and lose their aesthetic appearance in a short time. Therefore, appropriate samples should be selected that adapt to the soil and ecological requirements of the area. Producing ornamental plant samples that do not fit into the local area causes wasted time, labor and monetary losses. The purpose of this research is to identify and reveal ornamental plant species that comply with the ecological desire of natural plants that have Şanlıurfa Metropolitan. In this research, between 2017 and 2018, at pre-determined areas at suitable vegetation times, plants were identified and photographed samples were taken and numbers were given. At the end of this research, a total of 48 sample plants were identified. 36 species of these samples are found in the natural flora of Şanlıurfa and 13 taxa are exotic species

Keywords: Ornamental Plants of Şanlıurfa, Şanlıurfa Flora, Natural Aesthetic Plants

GİRİŞ

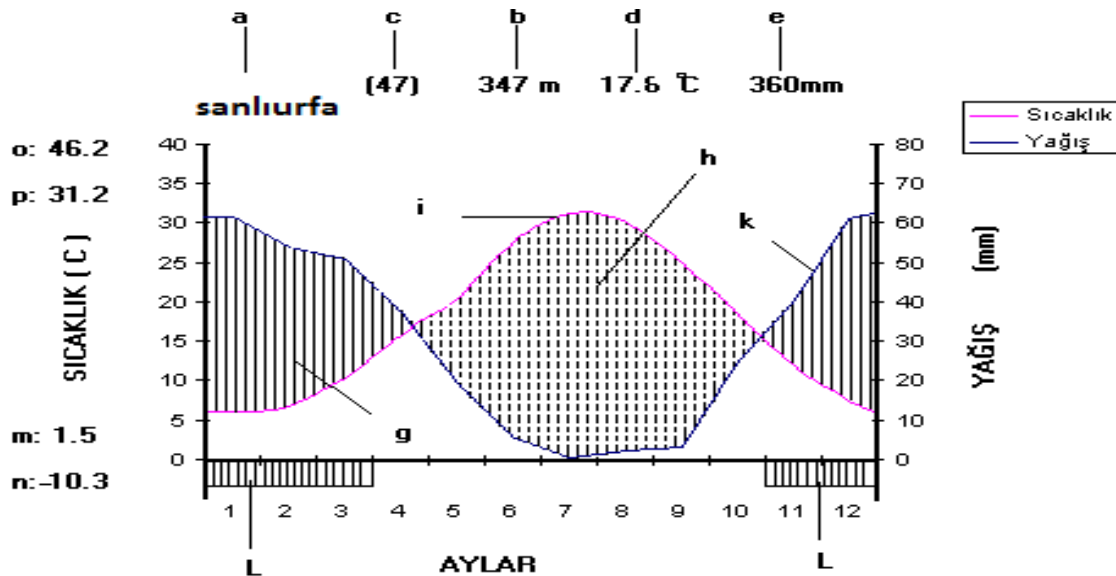
Sanlıurfa ili, 37 49' 12"- 40 10' 00" E enlem ve 36 41' 28"- 38 00' 50" N boylamları arasında bulunmaktadır, ortalama yüksekliği 518 m olan, Türkiye yüzölçümünün % 3'ünü teşkil eden, 1.858.400 ha büyüklüğünde oldukça büyük ve farklı ekosistemleri barındıran bir coğrafi yapıya sahiptir (şekil 1), (Şenel, 1997).

Şekil 1.Şanlıurfa'nın coğrafik haritası

561

Sanlıurfa şehri yarı kurak (Semi-arid) kuşak arasında yer almakta olup, karakteristik iklim özellikleri yazın, sıcak ve kurak; kışın serin ve yağışlıdır. Yıllık ortalama yağış miktarı 460 mm, yıllık ortalama sıcaklık 19 C° ve yıllık ortalama nispi nem oranı % 45'dir (Şekil 2), (Anonim, 2002)

Şekil 2. Şanlıurfa'nın iklim diyagramı

Ortalama yıllık yağışın 500 milimetrenin civarında olduğu, aşırı yaz sıcaklığı sebebiyle bitkilerin gelişmesinin imkansız olduğu Şanlıurfa iklimini bilinmeden ekilen ağaçların, tabelasından başka bir şeyin görünmediği hatıra ormanları bizim bozkırı anlamadığımızın ya da anlamak istemediğimizin en kötü örneğidir. Şanlıurfa'da 800 civarında bitki taksonu bilinmektedir. Bu bitkilerin 59 endemiktir. Step alanda bulunan bazı lokal endemik bitki türlerinin geleceğe iletilmesi için fidanlıklar kurulması elzemdir. (Yaltırık ve Efe, 1996).

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre Şanlıurfa'nın 2014 nüfusu 1.716.254 kişi. olduğu ve bunların % 64 Şehirlerde yaşadığı yaklaşık merkez ve ilçelerde toplam 1.200.000 kişi olduğu bir parka ortalama 3700 kişi düşmektedir (TÜİK, 2015). Ülkemizde olduğu gibi Şanlıurfa da doğum oranının yüksek oluşu, Fabrikalaşmanın ve plansız şehirleşmenin getirdiği çevre sorunları ile yüz yüze geldiğimiz bugünlerde, hızlı betonlaşmayla beraber havayı solumada, yeşil alanların önemini artırmaktadır (Acar ve Var, 2002). Türkiye için bir basamak kabul edilen, parasal, sosyolojik ve siyasi açıdan standartlarına uymak için düzenli kuralara uyan AB'de de kişi başına düşen yeşil alan ölçüsün de bir standart olduğu söylenmektedir. (Acar ve ark., 2001). Hem bu standardı yetiştirmek, hem de artan çevre sorunlarını azaltmak için yerleşim yerlerimizde ve yaşadığımız şehirde yeşil dokuyu koruma çalışmaların beraberinde çoğalan dış mekan bitkilerine ihtiyaç duyulmaktadır. (Acar ve Var, 2001; Wells ve ark., 1989).

Şanlıurfa ilimiz, ekolojik koşullarını göz önünde bulundurarak süs bitkisi yetiştirmede önemli adımlar atılmıştır. Şehrimizde, azda olsa süs bitkisi (dış mekan süs bitkileri) yetiştiriciliği yapılmakta ve bu bölgede birazda olsa ekmek kapısı olmuştur. Fakat süs bitkisi yetiştiricileri sahip olduğu alanlarda İklim, toprak, ve konum dezavantaj dolayı bölgenin var olan gücünden yeterince faydalanamamaktadır. Bu nedenle yöreye uyumuş ekolojik koşullarına uygun bitkiler üretilmelidir.. Bölgeye adapte olmamış süs bitki türleri yetiştirmek boşa giden insan gücü ve parasal kayıp demektir (Gül ve ark, 2012; Relf ve appleton, 1999). Bu Araştırmanın amacı Şanlıurfa Büyükşehirimize ait iklim, toprak uyum sağlamış doğal süs bitki türlerini ortaya çıkarmak ve tanıtmaktır.

MATERYAL ve METOT

Araştırmamız da süs bitkileri olarak değerlendirilebilecek bitkilerin seçiminde; estetik ve işlevsel özelliklerini mevsimlere bağlı olarak uzunca bir süre sergileyebilen, bulunduğu alanlarda zemin etkisi oluşturabilecek biçimde hızlı gelişerek uzun süre estetik güzel görünümlü, çoğunlukla çok yıllık otsu veya odunsu özellikteki bitki türleri olmasına dikkatli gözlemler yapılarak süs bitkileri tespit bunların çoğu florada bulunan çok azı doğal florada olmamasına (Davis'in “ Flora of Turkey and the East Agean Islands ” adlı eserde) rahmen sonra uygun toprak ve iklime uyum sağlamış kendiliğinden çoğalarak yayılmış (Bahçeden kaçan) bitki türleri tespit edilmiştir (Öztan, 2012; Öztan ve ark., 1992). Bu çalışmanın Şanlıurfa ve ilçelerinde doğal yer süs bitki potansiyelini genel olarak ortaya konulması düşünülmüştür.

Araştırma gözlemlenmiş alanlarda 2017-2018 yılları arasında İlkbahar, Yaz, ve Sonbahar mevsimlerinde en az iki kez bu alanlara gidilerek belirlenen bitki örnekleri dikkat çekici özelliklerine ait renkli fotoğrafları çekilerek bitkilere ait örnekler toplanılıp kurutulacak, herbaryum örnekleriyapılmış. Davis'in “ Flora of Turkey and the East Agean Islands ” adlı esere göre teşhisi ve düzenlenmesi yapılmıştır (Davis PH, 1965-1988).. Bitkilerin hayat formlarının saptanmasında Raunkier'in sınıflandırılması ve kriterleri esas alınmıştır (Akman ve ketenoğlu 1992). Terofitler Th. (Tek yıllık bitkiler), Hemikriptofitler H. (Yarı değişkenler), Cr. Kriptofitler (Değişkenler), Geofitler G. (Kökü yumru ve soğanlı), Kamefitler Ch.(Sathi cüce bitkiler), Fanerofitler Ph. (Ağaç ve ağaççıklar). Bitkilerin toplam hayat formlarının Şanlıurfa Park ve bahçelerdeki Bulunma yüzdeleri (%) sayımları yapılmış ortalamaları verilmiştir (Çizelge 2). SPSS İstatistik 17 programında Bitkilerin toplam hayat formları ve bulunmama yüzdeleri hesaplanmıştır (SPSS,

2007). Bitkilerin Ayrıca Şanlıurfa Park ve bahçelerdeki egzotik (bahçeden kaçan türler) ve yerel süs bitkiler tespit edilip bitki envanteri ortaya konulmuştur.

BULGULAR

Şanlıurfa için tespit edilen 48 takson süs bitkisi aşağıda verilmiştir. Bunlar Sırasıyla taksonun Familyası, türü, (Türkçe adı), lokalitesi, habitatı, yükseltisi, örnek alma ve gözlemleme tarihi, Bitkilerin hayat formu HF:, kayıt numarası (egzotik) ve (endemik) durumu bitki listesinde verilmiştir. Bitkilerin hayat formu, bitki sayısı ve Bitkilerin park ve bahçelerde bulunma yüzdesi (%) (Çizelge 1.)

Bitkilerin hayat formu	Bitkilerin sayısı	Bitkilerin park ve bahçelerde bulunma yüzdesi (%)
Fanerofitler (Ph)	12	32
Kamefitler (Ch)	18	23
Kriptofitler (Cr)	4	11
Hemikriptofitler (H)	5	17
Geofitler (G)	2	5
Terofitler (Th)	7	32

Çizelge 1. Araştırma alanı bitkilerin hayat formu bulunma yüzdesi.

Çizelge 1. de gösterildiği gibi araştırma alanı bitkilerin hayat formu sırasıyla Kamefitler (Ch) 18 tür, Fanerofitler (Ph) 12 tür, Terofitler (Th) 7 tür, Hemikriptofitler (H) 5 tür, Kriptofitler (Cr) 4 tür ve Geofitler 2 tür ile temsil edilmektedir.

Sarı ve Acar çalışmalarında sonucunda 144 takson tespit edilmiş. Bu taksonlar'dan fanerofit 13 tür, kamefitler (Ch) 26 tür, Kriptofitler (Ch) 21 tür, Hemikriptofitler (H) 30 tür, Geofitler (G) 8 tür ve Terofitler (Th) 46 tür ile temsil edilen bitkilerdir (Sarı ve Acar 2016).

Bu çalışma alanımızdaki bitkilerin hayat formu ile Sarı ve Acar bitkilerin hayat formu kıyaslandığında büyük fark görünmesinin sebebi Hatila Vadisi doğu Karadeniz Artvin İlimizde bulunması, Karadeniz iklimine sahip olmasıdır. Çalışma alanımız yarı kurak (Semi-arid) kuşak iklime sahip olmasından kaynaklanmaktadır.

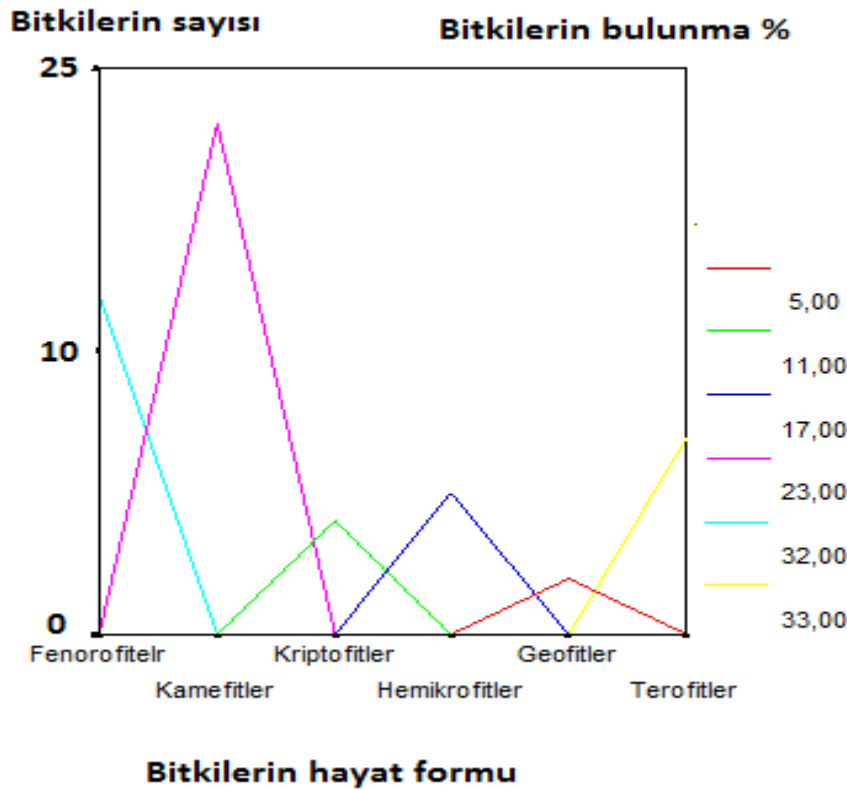
	anlam aralığı	Numune sayısı	Std. Sapma	Std. Hata ortalaması
Yüzde	24,3333	48	7,97692	1,15137
Oran %	24,3729	48	11,86839	1,71305

Eşleştirilmiş Örnekler Testi

	Eşleştirilmiş Farklar					t	df	Sig. (2-tailed)
	anlam aralığı	Std. Sapma	Std. Hata ortalaması	Farkın% 95 Güven Aralığı				
				alt	üst			
Yüzde Oran %	-,0396	12,21854	1,76359	-3,5875	3,5083	-,022	47	,982

Çizelge 2 Eşleştirilmiş Örnek İstatistikleri ve Eşleştirilmiş Örnekler Testi

Bitkinin hayat formundaki 6 grubun oranları ile park ve bahçelerde bitkilerin bulunma yüzdeleri arasında önemli bir fark olmadığı görülmüştür. (P: 0,982>0,05 olduğundan önemli bir fark yoktur).

Şekil 3. Bitkilerin sayısı hayat formu ve bulunma yüzdeleri

Şekil 2 de gösterildiği gibi araştıma alanı bitkilerin hayat formu ile park ve bahçelerde bulunma yüzdesi Kamefitler (Ch) % 23, Fanerofitler (Ph) % 32, Terofitler (Th) % 32, Hemikriptofitler (H) % 17, Kriptofitler (Cr) %11 ve Geofitler (G) % 5 oranındadır (Şekil 3). Bu park ve bahçelerde bu oranların görülmesi Şanlıurfa ikliminden kaynaklanmaktadır.

Çalışma alanının bitki listesi

Fam: *PLATACEAE*, *Platanus orientalis* L.(doğu çınarı), Şanlıurfa, Balıklıgöl bahçesi içi, 400m., bahçe içi, 20.05. 2017., HF: Ph, M.Aslan 4000

Fam: *SALICACEAE*, *Salix alba* L. (ak söğüt) Şanlıurfa, Birecik, nehir kenarı, 400 m., 30.05. 2018, HF: Ph, M.Aslan 4012

Fam: *SALICACEAE*, *Populus euphratica* Oliv. (fırat kavağı), Şanlıurfa, Birecik Mezra köyü, 450 m., nehir kenarı, 30.05. 2018, HF: Ph, M.Aslan 4014

Fam: *SALICACEAE*, *Populus alba* L. (ak kavak), Şanlıurfa, Siverek Belediye Fidanlığı, 1200 m., Bahçe içi, 25.05.2018, HF: Ph, M.Aslan 4050

Fam: *ELAEAGNACEAE*, *Elaeagnus angustifolia* L. (iğde), Şanlıurfa, Bozova Çatak köyü, 550 m., bahçe kenarı, 30.05.2018, HF: Ph, M.Aslan 4013

Fam: *FABACEAE*, *Cercis siliquastrum* L.(erguvan) Şanlıurfa, Osmanbey Kam., 450 m., Arberatum içi, 19.04.2017, HF: Ph, M.Aslan 3339 (ekzotik)

- Fam: *ANACARDIACEAE*, *Pistacia terebinthus* L. (menengiç) Şanlıurfa Birecik Böğürlen köyü, 450 m., fıstık bahçesi içi, 28.09.2018, HF: Ph, M.Asan 4051
- Fam: *ROSACEAE* *Amygdalus arabica* L. (arap bademi) Şanlıurfa, Atatürk barajı seyir tepesi, 540 m., yol kenarı, 27.03.2013, HF: Ch, M.Asan 3338
- Fam: *ROSACEAE* *Rubus sanctus* Schreber (böğürtlen) Şanlıurfa, Birecik Böğürlen köyü, 450 m., dere içi, 28.09.2018, HF: Ch, M. Asan 4052
- Fam: *CAPRIFOLIACEAE* *Sambucus ebulus* L. (bodur mürver) Şanlıurfa, osmanbey kam., 430 m., Eğitim Fak. bahçesi içi, 20.08.2018, HF: Ch, M.Asan 4021, (eğzotik)
- Fam: *ULMACEAE* *Celtis australis* L. (çitlenbik) Şanlıurfa, Karaköprü Mahmut Tuncer parkı, 500 m., park içi, 20.08.2018, HF: Ph, M.Asan 4022
- Fam: *PUNICACEAE* *Punica granatum* L. (bodur nar, hicaz narı) Osmanbey kam., Ziraat fak. Fidanlığı, 430 m., Bahçe içi, 20.08.2018, HF: Ch, M.Asan 4023
- Fam: *MELIACEAE* *Melia azaderach* L. (tesbih ağacı) Şanlıurfa, Osmanbey kam., 400 m., Fen-Edb. Fak bahçe içi, 15.05.2017, HF: Ph, M.Asan 4013, (ekzotik)
- Fam: *FABACEAE* *Robinia pseudoacacia* (top akasya) Şanlıurfa, GAP fidancılık bahçe içi, 450 m., 15.05.2017, HF: Ph, M.Asan 4018, (ekzotik)
- Fam: *ROSACEAE* *Rosa centifolia* L. (halfeti kara gülü), Şanlıurfa Halfeti, Belediye parkı içi, 450 m., 28.09.2018, HF: Ch, M.Asan 4054
- Fam: *ROSACEAE* *Rosa canina* L. Şanlıurfa, Birecik Akarçay Köyü, 400 m., dere içi, 28.09.2018, HF: Ch, M.Asan 4055
- Fam: *ARALIACEAE* *Hedera helix* L. Şanlıurfa, Karaköprü İbrahim Tatlıses parkı, 550 m., bahçe içi, 28.09.2018, HF: Ch, M.Asan 4056, (ekzotik)
- Fam: *MALVACEAE* *Hibiscus syriacus* (ağaç hatmi) Şanlıurfa, Osmanbey kam., 450 m., Eğitim Fak bahçe içi, 450 m., HF: Ch, 15.05.2017, M.Asan 4015
- Fam: *MALVACEAE* *Alcea rosea* L. (Gül hatmi) Şanlıurfa Osmanbey kam, 450 m., bahçe içi, 15.05.2017, HF: Ch, M.Asan 4021, (ekzotik)
- Fam: *LAMIACEAE* *Rosmarinus officinalis* L. (Biberiye) Şanlıurfa Osmanbey kam. 450 m., bahçe içi, 15.05.2017, HF: Ch, M.Asan 4017, (ekzotik)
- Fam: *VERBANACEAE* *Verbana officinalis* L. (Mine çiçeği) Şanlıurfa Büyükşehir Fidanlığı, 450 m., fidanlık içi, 28.09.2018, HF: Ch, M.Asan 4057
- Fam: *VERBANACEAE* *Vitex agnus-castus* L. (Hayıt) Şanlıurfa Birecik, Akarçay köyü, 400 m., bahçe içi, 28.09.2014, HF: Ch, M.Asan 4058
- Fam: *APOCYNACEAE* *Nerium oleander* L. (Zakkum) Şanlıurfa Birecik Akarçay köyü, 400 m., dere içi, 28.09.2018, HF: Ch, M.Asan 4059
- Fam: *EUPHORBIACEAE* *Ricinus communis* L. Şanlıurfa, Osmanbey kam., 400 m., bahçe içi, 15.05.2017, HF: Ch, M.Asan 4019, (ekzotik)
- Fam: *LAMIACEAE* *Ocimum basilicum* L (top reyhan, feslegen) Şanlıurfa, Osmanbey kam., Feyzullah konağı, 450 m., bahçe içi, 28.09.2018, HF: Th., M.Asan 4060

- Fam: *LAMIACEAE* *Salvia officinalis* L.(ada çayı) Şanlıurfa Birecik Dorucak, 430 m, bahçe içi, 28.09.2017, HF: Cr, M.Asan 4061
- Fam: *LAMIACEAE* *Mentha pulegium* L. (yarpuz) Şanlıurfa, Siverek, 1125 m., dere içi, 25.05.2018, HF: H, M.Asan 4035
- Fam: *LILIACEAE* *Fritilaria imperialis* L. (ters lale) Şanlıurfa, Siverek, Karacadağ, 1400 m., ekili tarla, 25.05.2018, HF: G, M.Asan 4037
- Fam: *HYPERICACEAE* *Hypericum capitatum* Choisy. var. *Capitatum* (kırmızı kantaron) Şanlıurfa Birecik Bozova Çatak, 550 m., step alan, 20.05.2017, HF: Cr, M.Asan 4020 endemik
- Fam: *TAMARIACEAE* *Tamarix smymensis* Budge (ılgın) Şanlıurfa Osmanbey Kam. 400 m., kanal kenarı, 20.08.2018, HF: Ch, M.Asan 4024
- Fam: *ANACARDIACEAE* *Cotinus coggyri* Scop. (duman ağacı) Şanlıurfa Halfeti Savaşanlar köyü, 450 m., fıstıklık içi, 30.05. 2017, HF: Ph, M.Asan 4009
- Fam: *ANACARDIACEAE* *Rhus coriaria* L.(sumak) Şanlıurfa Halfeti, 400 m., 20.08.2018, HF: Ph, M.Asan 4027
- Fam. *FABACEAE* *Anagris foetida* L. Şanlıurfa, Birecik Dorucak köyü, 450 m., dere kenarı, 20.03.2017, HF: Ch., M.Asan 4033
- Fam: *APOCYNACEAE* *Vinca herbaceae* Waldst& Kit. Şanlıurfa, Halfeti, 430 m., dere kenarı, 20.08.2018, HF: Cr, M.Asan 4028, (ekzotik)
- Fam: *LAMIACEAE* *Ajuga chamaepitys* (L.) Schreber subsp. *Chamaepitys* Şanlıurfa, osmanbey kam., 420 m., Bahçe içi, 15.05.2017, HF: Th., M.Asan 4016
- Fam: *SOLANACEAE* *Lycium Anatolicum* A.Baytop& R.Mill. Şanlıurfa, Birecik Mezra, 400 m., dere kenarı, 20.08.2018, HF: Ch, M.Asan 4029, (endemik)
- Fam: *COMPOSITACEAE* *Calendula officinalis* L. Şanlıurfa Karaköprü, 550 m., narlı bahçe içi, 28.05.2018, HF: Th., .Asan 4044, (ekzotik)
- Fam. *AIZONACEAE* *Aptenia cordifolia* N.E.Br. (buz çiçeği) Şanlıurfa, cumhuriyet parkı, 550 m., bahçe içi, 28.05.2018, HF: Ch, M.Asan 4042, (ekzotik)
- Fam: *PORTULACACEAE* *Portulaca pilosa* L. Şanlıurfa, Birecik, nehir kenarı, 400 m., bahçe içi, 20.08.2018, HF: H, M.Asan 4048, (ekzotik)
- Fam. *OXALIDACEAE* *Oxalis corniculata* L.Şanlıurfa, Osmanbey kam., 450 m., bahçe içi 20.08.2018, HF: H, M.Asan 4031
- Fam. *OXALIDACEAE* *Oxalis tuberosa* L. Şanlıurfa, Harran üni. ,Yenişehir kam., 400 m., Bahçe içi, 15.05.2017, HF: G, M.Asan 4010, (ekzotik)
- Fam. *OXALIDACEAE* *Oxalis pes-caprae* L. Şanlıurfa, Harran üni. Yenişehir kam., 400 m., bahçe içi, 15.05.2017, HF: H, M.Asan 4005
- Fam: *COMPOSITACEAE* *Tagates patula* L.(kadife çiçeği) Şanlıurfa, Karaköprü, 500 m., narlı bahçe içi, 28.09.2018, HF: Th., M.Asan 4062, (ekzotik)
- Fam: *COMPOSITACEAE* *Tagates erecta* L. .(kadife çiçeği) Şanlıurfa, Karaköprü, 500 m., narlı bahçe içi, 28.09.2018, HF: Th., M.Asan 4064, (ekzotik)

Fam: *COMPOSITACEAE Tagates minota* L. (Çıçıkdık) Şanlıurfa, Karaköprü, 500 m., narlı bahçe içi, 28.09.2018, HF: Th., M.Asan 4065

Fam: *COMPOSITACEAE Anthemis arvensis* L. (tarla papatyası) Şanlıurfa, Karaköprü, 500 m., narlı bahçe içi, 23.04.2018, 450 m., HF: Th., M.Asan 4004

Fam: *COMPOSITACEAE Carthamus tinctorius* L.(aspir) Şanlıurfa Birecik mezra, 400 m.,bahçe içi, 30.05. 2012, HF: Th., M.Asan 4005

Fam: *SOLANACEAE Datura stramonium* l. Şanlıurfa, Birecik, , 400 m., nehir kenarı, 20.08.2018, HF: Cr, M.Asan 4047

Fam: *AIZOACEA Carpobrotus acinaciformis* L. (Makas Çiçeği) Şanlıurfa cumhuriyet parkı, 450 m., bahçe kenarı, 15.05.2017, HF: H, M.Asan 4003, (ekzotik)

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmayla belli ekolojik koşullar oluştuğunda Şanlıurfa'da doğal olarak çoğalabilen dış mekan 48 takson süs bitkisi tespit edilmiştir. Bu taksonlar dan *Melia azaderach.*, *Cercis siliquastrum.*, *Sambucus ebulus*, *Robinia pseudoacacia*, *Hedera helix* , *Hibiscus syriacus*, *Vinca herbaceae*, *Calendula officinalis*, *Aptenia cordifolia*, *Portulaca pilosa*, *Oxalis tuberosa*, *Tagates patula*, *Carpobrotus acinaciformis*. ekzotik13 türler olup Şanlıurfa ilinde doğal olarak yetişmektedir. Bu türler Şanlıurfa ilinin iklimine toprağına uyum sağlamış hatta bazen uygun olmayan tarım arazilerinde yabancı ot olarak uzaklaştırılmaktadır. Örneğin belediye park ve bahçelerinde bazen mücadele edilmektedir. Diğer süs bitkileri 36 takson olup Türkiye florasında Şanlıurfada bulunmaktadır. *Lycium Anatolicum*, *Hypericum capitatum*, var. *capitatum* endemik endemik türlerdir.Bu bitkilerin toprak yapısı ve iklim göz önüne bulundurulduğunda bu bitkiler ve benzer dış mekan süs bitkileri yetiştirilmesi uygundur.Şanlıurfa park ve bahçelerde peyzaj tasarımı bitki türü seçilirken toprak koşullarıyla birlikte mikro iklimik faktörlerde dikkate alınmalıdır. Bundan dolayı Şanlıurfada'ki Belediyeler, Harran üniversitesi., orman bakanlığı ve özel sektör fidan yetiştiren kuruluşlar bu taksonlara yer verilmelidir

567

Hypericum capitatum , *Carthamus tinctorius* , *Oxalis corniculata* , *Ajuga chamaepitys* , *Anthemis arvensis* , *Mentha pulegium* , *Ruhus coriaria* , *Celtis australis* , *Tagates minota* , *Amygdalus arabica* , *Pistacia terebinthus* , *Cotinus coggyri* , *Anagris foetida*, *Rubus sanctus* Toplam 14 takson Şanlıurfa için dış mekan süs bitkileri olarak ilk defa tanıtılmış ve fidancılar için yetiştirilmesi uygun görülmüştür.

KAYNAKLAR

Acar, C., Var, M., Altun L.(2001). Trabzon ve Yöresinin Kayalık Ortamlarda Yetişen Örtü Bitkileri, Ekoloji Çevre Dergisi 41: 20-30

Acar, C. & Var, M. (2000). Trabzon ve yöresinin yer örtücü bitkileri Ot Sistematik Botanik Dergisi (7) 1: 107-142

Acar, C. & Var, M. (2001).Trabzon Ekolojik koşullarında Bazı Doğal Yerörtücü bitkilerin adaptasyonları ve peyzaj mimarlığında değerlendirme üzerine bir araştırma Turk J. Agric For 20: 235-243

- Anonim, (2002). Şanlıurfa ili Arazi Varlığı, T.C. Başbakanlık Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara. 220 s
- Akman, Y. & Ketenoğlu, O. (1992). Vejetasyon Ekolojisi ve Araştırma Metodlar, Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Döner sermaye işletmesi Yayınları no 9 s. 29-30
- Davis, P.H (1965-1988). Flora of Turkey and The East Aegean Islands, Volume: (1-10): 1-1123 Edinburgh University Pres.
- Gül, A.; Özçelik, H. & Uzun, Ö.F. (2012). Isparta Yöresindeki Bazı Doğal Yerörtücü Bitkilerin Adaptasyonu ve Özellikleri Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, (16) 2: 133-145
- Öztan, Y. (1968). Dendroloji ve Bitki Kompozisyonu Peyzaj Mimarisi Derneği Yayınları No:3, Ankara, 122 s.
- Öztan, Y. & Arslan, M. (1992). İç Anadolu Bölgesi Ekolojik Koşullarına Uygun Sukkulent (Etili Yapraklı) Bitki Türlerinden Peyzaj Mimarlığı çalışmalarında Yerörtücü Olarak Yararlanma Olanakları. Tissamat Basımevi, Ankara, 156 s.
- Relf, D. & Appleton, B. (1999). Selecting Landscape Plants; Ground Covers. Environmental Horticulture Publication, Virginia Cooperative Extension, 426-609
- SPSS, (2007). Statistic 17.0 Brief Guide <http://spss.com>.
- Sarı, D.& Acar, C. (2016). Hatila Vadisi Milli Parkı Kayalık Habitat Bitkilerinin Peyzaj Tasarımında Kullanım Potansiyelleri, VI. Süs Bitkileri Kongresi, 19-22 Nisan 2016 Antalya
- Şenel, M. (1997). Türkiye Jeoloji Haritaları (1: 100 000 Ölçekli), No: 14, Şanlıurfa– N 11 Paftası, Maden Teknik ve Arama Genel Müdürlüğü, Ankara.
- TUİK, (2015). Sayı. 18622-10, Ankara
- Wells TCE, Cox R, Frost A 1989. Diversifying grasslands by introducing seed and transplants into existing vegetation. In: Buckley, G.P. (Ed.), Biological Habitat Reconstruction. Belhaven Press, London, pp. 283-298.
- Yaltırık, F. & Efe, A. (1996). Otsu Bitkiler Sistematığı (Ders Kitabı) İ. Ü. Orman Fakültesi, İ.Ü Yayın No: 3940, OF Yayın No: 10, İstanbul, 404